The only Advertising Agency for Persia and the Caucasus.

ԵՐՐՈՐԴ ՏԱՐԻ
№ 13 (33).
ՏԱՐԵԿԱՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳԻՆՆ Է
Թաւրիզում . . . . 20 դրան
Գաւառներում . . . . 25 դրան
ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆ
Ռուսաստան . . . . 5 րբլ
Թուրքիա . . . . 50 ղրուշ
Եւրոպա . . . . 14 ֆրանկ
Ամերիկա . . . . 2,50 տոլ.
Յայտարարութիւնների գինը
Առաջին երեսում տողատեղը 20 շահի
Չորրորդ ,, ,, 10 ,,
ԱՌԱՆՁԻՆ ՀԱՄԱՐԸ 8 ՇԱՀԻ
Խմբագրութեան հասցէն՝ Թաւրիզ
ՄԻՏՔ-ի խմբագրութիւն կամ Tauris Perse
Rédaction du journal arménien ,,MITK"
Adresse télégrafique-Tauris ,,MITK"

ՄԻՏՔ

ՇԱԲԱԹԱԹԵՐԹ
ԱԶԳԱՅԻՆ ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ-ԳՐԱԿԱՆ-ՔԱՂԱՔԱԿԱՆ
ادارهٔ روزنامهٔ میطق
Anzeigeblatt fuer Persien

MITK
Propriétaire & Editeur en chef
Al. Der-Vartanian
Le Gérant
Mihran Baghdassarian.
TERMS OF SUBSCRIPTION
for a year payable in advance. 20 krans.
Foreign Dollars 2, 50
RATES OF ADVERTISEMENTS:
one printing line on the 1-st page 10 cen.
,, ,, ,, ,, ,, 4-th ,, 5 ,,
15% discount for annual subscription paid in advance. Address
The ,,MITK" Publication Co.
Tabriz. Persia

Published by the ,,MITK" Publication Co. and Advertising Agency, Tabriz, Persia

Գ. ՏԱՐԻ № 13 (33) ԹԱՒՐԻԶ, ՇԱԲԱԹ 5 ԱՊՐԻԼ 1914 Թ. Tauris, Samedi le 18 Avril 1914 № 13 (33) Vol. III

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Ուզո՞ւմ էք ձեր միայնութեան ժամերին լուռ խօսակից ընկեր՝ ծխեցէք միայն

Եղբարք ՍԷՅԼԱՆՈՎՆԵՐԻ սեփական գործարանի

ԵԳԻՊՏԵՍԿԻԱ, ԻՐԻՍ, ՓԱՐՈՍ, ՊՐԻՄԱ, ԱՐԻՕԼ

և ՄԱՐՍ պապիրոսները.

ԽԱՉԵԱԼ ԵՒ ՅԱՐՈՒՑԵԱԼ ՅԻՍՈՒՍԸ

Իսկ քահանայապետքն և ամենայն ատեանն խնդրէին սուտ վկայութիւն զՅիսուսէ, զի սպանցեն զնա: Եւ ոչ գտանէին ի բազմաց սուտ վկայիցն մատուցելոց...

Մատթէոս Իզ 59-60

Սպանել. —

Սպանել ճշմարտախօսին և ճշմարտութիւնը:

Ահա այս է եղել միշտ ուժեղների, կրօնների խմբապետ և անմարդասէր ներկայացուցիչների, ժողովրդի արիւնը քամողների նշանաբանը 4000-ամեայ տարիներ առաջ, նոյն է և այժմ:

Այսպէս սպանել էին ուզում Հրէից քահանայապետներն ու նիկավար դասը Յիսուսին, բայց պատճառ ու սուտ վկաներ չէին գտնում:

Յակոյն բորբոքուած կրքերը, օրէնքի ներկայացուցիչների տմարդութիւնը գտան անմեղին դատապարտելու կեղծ պատճառանքները:

Կիրակի օրը երէկ ովսաննաներով ու ձիթենու ճիւղերով Յիսուսին յաղթականօրէն Երուսաղէմ մտցնող ամբոխն այսօր փոխել է և նոյն իր փառաբանածին թուք ու մուրով խաչելու է տանում այժմ:

—Մովսէսի օրէնքն է հայհոյել. Սրբազանի տաճարի դէմ է խօսել, աղաղակում էր բռնաւորի բերաններից գերագրգռուած ամբոխը և իր ուսուցչին, լաւագոյն բարեկամին դէպի Գողգոթայ հանում, խաչի անարգ մահով սպանելու:

Իրօք ինչումն էր հարցը:

—Անսահման նախանձն ու սէր քարոզող Յիսուս՝ վայ էր կարդում փարիսեցիներին, օրէնքի ներկայացուցիչներին, որ ծանր բեռներ են բարձում ժողովրդին և իրենց մատի ծայրով իսկ օգնել չեն ուզում նրանց:

Ահա ճշմարտութեան այդ խարազանող ձայնից էին ուզում ազատուել ժողովրդի տզրուկները, որ այնպէս վարպետօրէն օգտուել գիտեն միշտ տգէտ ամբոխի թոյլ կողմերից:

Եւ օգտուեցին: Չեականութիւնը, սուտ օրինապահութիւնը տարաւ իր ժամանակաւոր յաղթութիւնը:

Խաչուեց թոյլերի, ճնշուածների պաշտպանը և սիրոյ մեծ քարոզիչը: Եւ սակայն իր խաչելութեամբ նա նուաճեց ողջ մարդկութիւնը, որ դարերի և անստուգութեան հերից ազատուեց նոյն այդ խաչեցեալի մարդասէր և փրկարար վարդապետութեան շնորհիւ:

Գողգոթայում յանուն ճնշուածների, յանուն ճշմարտութեան և գաղափարի խաչուողը աստուածացաւ իր հետեւողների աչքում և դարձաւ նրանց յաղթական ու զարթեցեալ փրկիչը:

Ո՛չ-քրիստոնեայ, կենդանի ու իսկական քրիստոնեայ աշխարհը տօնում է այսօր Յարութեան այդ մեծ տօնը: Երանի այդ տօնը լինէր իսկական մի յարութիւն և մեր ու մեր խոպանացած եկեղեցու համար: Թաղենք մեր երկրաւոր մշտական խաչերը — նախանձն ու ատելութիւնը, անվերջ ու շնչասպառ մամոնայ դիզելը — մենք էլ յարութիւն առնենք մեր բարոյական մեռելութիւնից և ձգտենք դէպի հասարակականը, դէպի գաղափարն ու ազնիւ աշխատանքը: Այս է միայնը, օգտակարը և մարդկայնականը:

Ա. Տ. Վ.

ՊԱՐՍԿԱՍՏԱՆ

ՄԱՅՐԱՔԱՂԱՔԻՑ ՍՏԱՑՈՒԱԾ ԼՈՒՐԵՐ

Բլիւճերտից լուր են տալիս, որ խիստ կռիւ է տեղի ունեցել ժանդարմների և Լօռերի մէջ: Շնորհիւ պատերազմական այն ծրագրի, որ ընդհանուր հրամանատարը կազմել էր, բոլոր կողմից Ալվարը պաշարուել էր. հազիւ հազ Լօռերը կարողացել են փախչել բեռները թողնելով, մեծ կորուստներ, մինչև այժմ դեռ Լօռիստանում այդպիսի խիստ կռիւ տեղի չէ ունեցել:

—

Նախորդ անգամ յայտնել էինք, որ ներքին գործոց նախարարը, արքայազն Էյն-էդ-Դօվլէն, հրաժարուել և Մաշհադի իր գիւղն էր գնացել: Նախարարները արտաքոյ կարգի ժողով են ունեցել, որով վճռել են Նասր-էլ-Մօլքին ուղարկել ներքին գործոց նախարարի մօտ՝ յետ վերցնել տալու նրա հրաժարականը, բայց չէ յաջողուել և մինչև այժմ դեռ նոր նախարար չէ ընտրուել:

—

Մէջլիսի նորընտիր անդամներին պաշտօնապէս լուր է տրուած, որ իրենք արդէն ձայների մեծամասնութեամբ ընտրուել են, հարկաւոր է որ ընդունելութեան համար յայտնեն: Անդամներից 8 հոգի իրենց պատրաստակամութիւնը յայտնել են, մնում են 4-ը, որ նրանցից էլ լուր ստանալուն պէս Ահմադ Շահը նախագահի միջոցով նրանց պաշտօնապէս հաստատուած թուղթ տրուի:

—

Սուլթանաբադում գերմանական փից-կոնսուլ է հաստատուել և պաշտօնապէս դրօշակ է խփուել:

—

Բլիւճերտում ժանդարմերիան 6 թնդանօթներով և ամբողջ կազմով գրաւել է մի քանի գիւղեր. այդ կողմերի խաներն էլ զանազան գիւղերում թագնուել են.

—

Թէհրանի «Մուզնամէ Րասմի» (պաշտօնական օրգան) լրագրի № 300-ում կարդում ենք, որ Նորին Վսեմութիւն Եւրոպական բոլոր տէրութիւնների միապետները, հասարակապ. նախագահները շնորհաւորական հեռագիրներ են տուել Նորին Կ. Մ. Սուլթան Ահմադ Շահին:

Ցասովճ

ՀԱՍԱՐԱԿԱԿԱՆ

ԽՈՀԵՐ ՈՒ ՏՊԱՒՈՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

IV

Թէ ազգային թէ օտար պատմիչն ի միահամուռ վկայութեամբ հայ ժողովուրդը հնուց իվեր եղել է մի աշխատասէր ժողովուրդ. նա իր հայրենի հողի վրայ եղել է մի բնիկ երկրագործ, այգեգործ, ճարտարագործ, կենդանաբոյծ և այնպիսի առատութեամբ է քաղել իր անտեսական հմտութեան և աշխատասիրութեան պտուղը, որ իր բազմաթիւ նուաճողական կռիւներին թշնամութեան ասպարէզ դառնալով, օտարների զանձնապահը լինել, հիմք է դրել ու դարերով փայլել մի ծով վաճառականութեան ազգերի ու երկրների հետ:

Հայը իր հարստութեան աղբիւրը իր կեանքը պահպանող զօրութիւնը համարել է իր հողը: Հայրենի հողը, որի ծոցից բուսած բերքն է եղել միակ հացը ու սուրբ հայը, ունեցել ինքնաճանաչ, սուրբ է համարել արդիւնաբեր հողին հանուել ու պաշտպանել որպէս ազատութիւն: Հայոց Ոսկեմայր Անահիտ ոսկեձոյլ արձանը, որի առջեւ հայը դարերով պաշտամունք էր կատարում երկիր Մայր եկեղ, պտղաբերութեան հովանաւորող Մօր, քրմական պաշտամունքը կին է այն ուղիղ աշխատասիրութեան, թէ ոսկին հողն է, թէ որ ոսկի ունենայ՝ հող սիրէ, հող պաշտէ, հող մշակէ, հողից ծագումն ստացէ. զը այնտեղ էլ մեռնի քո լաւագոյն քնարանում:

Հողի պաշտամունքի շնորհիւն էր, որ մեր երկիրը ծածկուեց հազարաւոր վանքերով, բիւրաւոր ագարակի ձեռագրերով, բազմաթիւ ճարտարապետական շէնքերով. հողի բերքովն էր որ հայը իր մշակութեան գործի համար գտնում կարէ միջոց:

Պէս-պէս աղէտքին ու նիւթին հանգամանքներ ու մոլութիւններ հողի պաշտամունքը յետ մղեցին հայոց մէջ, խորտակեցին Մայր Անահիտ ոսկեձոյլ արձանը հողի սրտում, հային հանեցին իր հող ու ջրից և գցեցին սուտ վաճառականի, ոչ միայն առանց գործերին սուտ առեւտրական՝ աշխարհի երեսին ցաք ու ցրիւ մի պանդուխտ, որ իր սեփական բերքը, արդիւնքն էլ չունի որ վաճառէ, այլ միջնորդ դառնալով և միայն է ապրում և իր միջնորդութեան համար մի բան փաստակում է:

Երբ ձախորդ հանգամանքների բերմունքով հայ առեւտրականները իրենց հողն ու ջուրը օտարին թողին ու հրապուրուեցան օտար քաղաքականութեանց հրապոյրներով ու գաղթեցին, այնժամ ամենայնիւ էլի օտար հողի վրայ հիմնեցին իրենց առեւտուրը և ծաղկեցրին մի բաւական ծոխ վաճառականութիւն, որ գաղթող ազգերի նիւթ է եղել նոյն իսկ օտարների մէջ։ Մոլտաւիոյ, Լեհաստանի թագաւորները երբեմն իրենց պետական կարիքների համար հայ վաճառականներից էին դրամ խնդրում փոխարինաբար, Հնդկաստանի փոխարքաները Անգլիական տիրապետութիւնից յառաջ հայ վաճառականների օգնութեանն էին կախուած, Անգլիական վաճառականները Հնդկաստանի տիրապետութեան առաջին շրջանում բաւական երկար ժամանակ մինչեւ չէին կարողանում հայ վաճառականների հետ. Ռուսաստանում չերամապահութեան, մահուդի գործարանների անդրանիկ ռահվիրաները հայ վաճառականներն եղան։ Հայ վաճառականութեան փարթամութիւնը բնորոշող մի պատմական խօսք է ու կը մնայ մի պարսկաստանցի հայ վաճառականի խօսքը Շահ-աբասին ուղղած անձամբ՝ առաջնի որդու հարսանիքին՝ «Թագաւո՛ր, եթէ կամենամ, Զէնդէրուդ գետի կամուրջը արծաթի պարկերով կը կապեմ»։

Վերցնենք մեր հայրենիքը անցեալից ու աչքի առնենք այժմեան պարծենկոտ հայութեան տնտեսական կեանքը։ Հայը հող չունի այժմ. նրա հայրենի հողի վրայ ուրիշներն են նստել և աւելի բարեկեցիկ վիճակ ունին, քան բնական տէրը։ Եղած աւելի հողն էլ, որ երկրագործ ժողովրդի ձեռքումն է, իր հնամենի մշակութեան շրջանից, բաւական արդիւնաւէտ չէ։ Եւ փոխանակ աշխատանքի նոր ձեւեր, նոր գործիքներ մտցնելու տնտեսութեան մէջ և հողի վրայ աշխատելու, հայը սկսել է թողնել իր հողն ու ջուրը ուրիշի վրայ և շլացած օտար քաղաքակրթութեամբ շողշողացող քաղաքներով՝ գաղթում է և բանուոր դառնում։ Տեսնում էք, հայը իր հողի վրայ տէր ու ազատ, ձգտում է օտար գործարաններում բանուոր դառնալ, որ օրապահիկով աշխատի։ Հողատէր հայ ժողովուրդը կուրութեամբ ձգտում է անհող, անգործ պրոլետար դառնալ և կան ուսուցիչներ, որ քաջալերում են հայ բանւորութիւնը։ Եւ ի՞նչ աւելի նիւթական և բարոյական շահ է ձեռք բերում հայ բանուորը. գրեթէ ոչինչ, միքանի արծաթի սիրուն բռնաւորում է պէսպէս արհեստով ու վերադառնում քաղաքակրթութեան հայեցի հասկացուած բարիքները տարածելու իր տան համայնքի մէջ և կամ իսկի չի վերադառնում, իր յետնորդ սերունդը օտար ազգերի մէջ թաղելու անհեռատես միամտութեամբ։

Հողը թողնելու, օտար երկիրներ գաղթելու հիւանդ ցանկութեամբ բռնուած է այժմ Ռուսաստանի հայ երկրագործ ժողովուրդը, (ուրիշ երկրների հայութեան մասին ծանօթութիւն քիչ ունիմ)։ Բագուն, Բաթումը, Ռոստովը և Ռուսաստանի ուրիշ քաղաքների գործարանական բանւորների մէջ քիչ հայեր չկան Արարատեան աշխարհից. Թիֆլիսի դռնապանների, ծառաների, խոհարարների մեծ մասը Շիրակից, Ախալքալաքից, Արարատից են։ Շիրակի ժողովուրդը սկսել է գաղթել... Ամերիկա, ազնիւ գիւղեր կան, ինչպէս պատմում էր ինձ մի պրիստաւ, որ մի տղամարդու ընկնում է տասն և հինգ կին. ահա ինչպէս են գաղթում տղամարդիկ իրենց տները, հողը, ընտանիքը անտէր թողնում։ Եւ ոչ ոք չը կայ որ ժողովրդի տնտեսական վիճակի բարւոքումը ցոյց տայ հէնց իր տանը, իր գռանը, իր հողի վրայ։

Բենիկ Վարդապետ
(Տարօնակեցի)
Թիֆլիս

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԶԱՏԻԿՈՒԱՆ ԱՌԹԻՒ

Է՛հ, մտածեցի երէկ գիշեր, թող լինի այնպէս ինչպէս ճակատագիրս է նախորոշել. չէ որ բոլոր մարդիկ չէին կարող բախտաւոր և երջանիկ լինել։ Թող ես էլ լինիմ հարիւրաւոր դժբաղդներից մէկը։ Սակայն ինչո՞ւմն է կայանում իմ դժբաղդութիւնը։ Շատ պարզ է, խառնուածքիս մէջ, որը թելադրում է ինձ գիտցածս ճշմարտութիւնները անպայման ասել։ Տարօրինակ բնաւորութիւն, հէնց որ իրական ճշմարտութեանց մի որոշ քանակ ամբարւում է իմ մէջ, էլ ես զրկւում եմ քնից ու հանգստութիւնից։ Մի անզուսպ պահանջ եմ զգում ասել, հրապարակ հանել այն, ինչ որ գիտեմ։ Իսկ երբ արդէն թեթեւացած եմ ամենայն համբերութեամբ տանում եմ ինձնից խռոված մարդկանց մտրակների հարուածները, որոնք անողոքաբար տեղում են ինձ վրայ ի վրէժխնդրութիւն ամենքիս։

Ահա այս է իմ օրը։

Մինչդեռ բոլոր մեծ տօներին ուրիշները անվերջ ուրախանում են) ես պատրաստ եմ ծեծ ուտելու. որովհետեւ հակառակի պէս հէնց այդ օրերին, արդէն ճշմարտութեանց անկիւնը լցուած է լինում և ես [illegible] կմփոփուեր։

Վաղը Զատիկ է և ես այսօր չեմ կարող չխօսել և աշխատում եմ. այնուամենայնիւ չկարծէք որ ես ծակ բերան մարդ եմ։

Մեր հոգեւոր հայրերից մէկին հարցրին.

—Եկեղեցին է աւելի կարեւոր թէ հաւատը.

—Անշուշտ եկեղեցին, պատասխանեց նա, առանց եկեղեցու հաւատք գոյութիւն ունենալ չի կարող. բայց առանց հաւատացողների էլ տեսնում էք որ եկեղեցին կանգուն է։

Ուսուցիչը ներս մտաւ դասարան և տեսաւ որ գրատախտակի վրայ մեծ տառերով գրուած է «Մեր ուսուցիչը էշ է»։ Նա պատժեց աշակերտին և իբրեւ պատիժ պատուիրեց նրան տետրակի մէջ 250 անգամ գրել այդ նախադասութիւնը։

Մեր հասարակութեան ցեցերից մէկին ասացին.

Ախր Բէջանեանը բոլորովին մեղաւոր չէ այդ գործում, ինչպէս և ինչ խղճով դուք թոյլ տուիք, որ այդքան անարդար վարուեն նրա հետ, չէ որ իրաւունքը միայն և միայն նրանն էր։

—Դուք մոռանում էք, պարոն, պատասխանեց պարագլուխը, որ մի բուռն ոյժը, մի տոպրակ իրաւունքից 10 անգամ աւելի արդարութիւն է պարունակում իր մէջ։

Քաղաքիս հարուստ և ազնիւ տէր անձնաւորութիւններից մէկը ճառում էր բարոյականութեան մասին։

—Ոսկալի չափերով անառակութիւնը բուն է դրել մեր մէջ, ասաց նա, երէկ գիշեր շանտանում տեսայ պ. Հէքիմեանին, զարմանալի է, շատ զարմանալի, հէչ չէի սպասում, հաւատացէք։ (Բացատրութիւն անհասկացողների համար. Հէքիմեանն էլ էր զարմացած և նոյնպէս չէր սպասում տեսնել նրան անառակատանը)։

—Նուիրեցէք յօգուտ մեր հրատարակութեան մի փոքրիկ գումար, դիմեց հանգանակողը երիտասարդ հայ վաճառականին։

—Հաւատացէք որ չեմ կարող, պատասխանեց դիմումն ստացողը. հէնց նոր հիւրանոցի հաշիւը վճարեցի, երեւակայեցէք 120 թուման, անխիղճ կերպով թանգ են վերցնում անպիտանները, երդւում եմ կնոջս արեւովը որ միայն երկու ժամուայ ժամանցի փող է այդ։

Մեր երիտասարդներից մէկը, խոր գլուխ տալով, դիմեց քաղաքումս յայտնի Մանուկ աղային։

Ես սիրահարուած եմ Ձեր աղջկայ վրայ ու խնդրում եմ նրա ձեռքը, խնդրում եմ չմերժէք բաղդաւորեցնել մեզ. նա էլ ինձ է սիրում։

—Ներեցէք, պարոն, որ ալլոց պարտքերը վճարելու տրամադիր չեմ մրթմրթաց աղան։

Սիրուն աղջկայ ծնողներին ասացին.

—Ինչո՞ւ համար վերջերս այսքան անհանգիստ ու ցրուած էք։

—Խօսելը դիւրին է բարեկամ, բայց մի մաղ ղոռ կախելը աւելի հեշտ է քան մի սիրուն աղջիկ, պատասխանեց հայրը։

Մի մանկաբարձուհու ասացին.

Курица не птица
Акушерка не докторъ.

—Եթէ սրտի կամ հոգու հիւանդութիւն ունիք, եկէք ինձ մօտ և տեսէք որ կբժշկեմ պատասխանեց նա։

70 տարեկան սպիտակամօրուս հարուստ մի ծերունի ցանկացաւ ամուսնանալ մի ջահիլ աղջկայ հետ։

—Հայրիկ այդ ամուսնութիւնը քեզ չի յաջողուիլ, ասաց նրան իր իդէալիստ որդին։

—Մեր ժամանակում ոսկէ մուրճը երկաթէ դուռը կոտրում է իմ սիրելիս, պատասխանեց հայրը։

Մի գեղեցիկ և պատկառելի տիկնոջ հարցրին.

—Դուք տեսա՞ք Արցիբաշեւի «Սանին» պիեսան.

—Այո, բայց իմ ամուսինը այն օրուանից հիւանդացել է, ես կարծում եմ որ ես մեղաւոր չեմ այնպէս չէ, նա կարծես թէ խանդում է իմ վերաբերմամբ, սակայն մինչեւ օրս ես նրան և ոչ մի փաստ չեմ տուել։

Դերասաններին հարցրին.

—Ինչպէս են ընթանում Ձեր գործերը Թաւրիզում.

—Ա՛խ, հառաչեցին նրանք, եթէ մեր բոլոր պիեսաները այնպէս լինէին որ մենք կարողանայինք աֆիշայի մէջ գրել «Ամուսնական կեանքից առնուած է» հրաշալի կլինէր։

Պ. Թադէոսեանը ինչո՞ւ է հիւանդ, հարցրեց բժշկին իւր կինը։

—Ոչինչ հիւանդութիւնը բուժելի է, բայց ցաւն այն է, որ նա հարուստ է, իմ մտահոգութիւնը նրա կարողութեան մասին չէ թոյլ տալիս որ հիւանդութիւնը շուտ դարմանուի։

Գեղեցիկ կնոջ ամուսնուն հարցրին.

—Գո՞հ էք Ձեր ամուսնութիւնից.

—Եթէ բոլոր կանայք գեղեցիկ լինէին, այն ժամանակ աշխարհում ոչ մի խելքը գլխին տղամարդ չէր մնայ, որովհետեւ գեղեցիկ կինը վեզուվեան վհուկի թոյնն է որ անվերջ երկմտութեան մէջ է ձգում ամուսնուն և ի վերջոյ խելագարեցնում, պատասխանեց նա։

—Այդպէս, ասաց հայրը իր նորահաս երիտասարդ տղային. եթէ 185-ը գումարենք 471-ի հետ, ինչ կստանանք.

—Պրոֆեսոր Վիլլէմի դեղը հայրիկ, պատասխանեց պատանին։

«Азербайджанскiй Листокъ»-ի խմբագիրն ասաց.

—Էլ ինձ ինչ է պակասում.

—Ռուսաց լեզուի մի այբբենարան գոռաց ամբողջ հասարակութիւնը։

«Միտք»-ի խմբագրին ասացին.

—Ձեր անսպառ եռանդը կէրխուտագէտ հայ հասարակութիւնը կվարձատրէ թոքախտով, աղքատութեամբ և ... փառաւոր դամբանականով յետ ... հարս փոխելով. Այդ ճանապարհով են գնացել Ձեր նախորդները և դուք բացառութիւն չէք կազմի. Այդ է ներկայի «լուսաւորեալ» հայի «կուլտուրականութեան» չափանիշը։

—Գոհ կլինեմ եթէ [illegible] ինձ չխաչեն ասաց նա։

Ճշմարտութեանցս տրկցի կափարիչը փակուեց, մնացածները ասել չեմ կարող, որովհետեւ կեանքս [illegible] եթէ անեմ, բայց ես դեռ ուզում եմ ապրել, որովհետեւ հաշիւ ունիմ մաքրելու մեր հասարակութեան մտրակաւորների հետ։ Արդէն բաւական թեթեւացած եմ. Այս տօնի առթիւ այսքանն էլ բաւական է։

—Քրիստոս յարեաւ ի մեռելոց։

Անվնաս պինսօն

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ՔՐՈՆԻԿ

Տխուր երեւոյթներ հայ կեանքի մէջ. Սղոցուած հայ մը կուսակցականներու ձեռքէն. ցանած սերմերը «տալիս են լաւ-լաւ պտուղ»։

(Սեփ. թղթակցից)

Դ.

1914 տարին ամերիկահայ պատմութեան մէջ սեւ էջը պիտի կազմէ իր ողբալի, անպատուաբեր և ամենաահռելի եղերադէպերով. Ամերիկահայ կեանքի մէջ պատահած են ոճիրներ, մարդասպանութիւններ, բայց ոչ այն տեսակ, ամենախայտառակ կերպով, ինչ որ պատահեցան այս քանի մը շաբաթուայ ընթացքին. Ու հայ անունը դարձեալ քաշքշուեցաւ դատարաններու առջեւ, դարձեալ [illegible] եղաւ անհամար լուրերով. զայն բարբարոս թուրքէն և քիւրդէն աւելի վատ ներկայացուցին, վայրենիներու դասը դասեցին ու «գլուխ գործոց ոճրագործներ» անունով մկրտեցին։

Հայու դէմ հալածանք մը սկսաւ ամէն ուրեք. ամերիկեան թերթերը առանց բացառութեան, յարձակեցան հայուն վրայ. Հայն «անպիտան» կոչելով ստեղծուած հակակրութիւնը անչափելի է։

Քանի մը ամիս առաջ Դաշնակցական և Վերակազմեալ խմբակի հերոսներու տարբեր, Կարակէօզեանէն սպառնալիքով դրամ պահանջել և զանի դէմ ենթարկելը ընդհանուր զզուանք տեղի տուաւ. Փորձն անյաջող անցաւ. Կառավարութիւնը սկսաւ զանոնք հետապնդել, ու դեռ այս դէպքի պատասխանատուները ձերբակալուած՝ վրայ հասաւ Քոթըրթաուննի երկու հայ երիտասարդներու ձեռքով սպանուած թուրքի մը պարագան։

Սակայն, դժբաղդաբար, այս դէպքի դատավարութիւնը վերջ չգտած կը գործուի ոճիր մը, որ 20-րդ դարու մէջ մարդ չի կարող նոյն իսկ երեւակայել։ Երեք Դաշնակցական հերոսներ Յովհաննէս Շամլեան անունով գոհարավաճառը կը տանեն իրենց քլըպը ու այդ տեղ ամենավայրենի միջոցներով կսպանեն, մարմինը սղոցով կը կտրեն, աչքերը կը փորեն և երկու օր քլըպին մէջ պահելէ յետոյ կը տանեն անտառ մը ու կը թա-

զէնի։ Ոճրին շարքը աստ չի վերջանար. երէկ տեղական թերթի մը մէջ հետեւեալը կարդացի. «Մելրոզ.— Մարտ 18, Խորէն Ներսէսեան չարաչար սպանուած է դաշտին մէջ և մարմինը թուփերու տակ ամփոփուած։ Ոճրագործները գտնուած չեն, սակայն կը կարծուի թէ հայերու գործն է [illegible]»։

Ինչու այսպէս. ինչ բանն է որ Ամերիկահայ երիտասարդութիւնը կը մղէ այսպիսի քստմնելի ոճիրներու, եղերելի արարքներու։ Ո՞վ է ասոնց պատասխանատուն։

Մենք չենք արդարացներ նյա ոճրագործները, հայ անուան արատ բերողները, մենք անարգանքի սիւնին կը գամենք անոնք, սակայն չենք կարող չի դատապարտել անոնք, որ այս կերպ դաստիարակեր են և կը դաստիարակեն հայ երիտասարդութիւնը։

Ասոնք կուսակցականներ են, այս պարագան աւելի յայտնի է, ի՞նչն է ուրեմն պատճառը այդ ոճրագործութեանց։

—Սխալ դաստիարակութիւնն է և ոչ այլ ինչ։

Երիտասարդութիւնը դաստիարակեցէք, լաւ դաստիարակեցէք, դպրոցին ուղիղ ճամբուն մէջ առաջնորդելու քարոզչութիւնը ունեցէք. անոնց հոգին ազնուացնելու ջանացէք, մէկ խօսքով անոնց առողջ դաստիարակութիւն տուէք՝ այն ատեն այս ոճիրները, ամենախայտառակ ոճիրները չպիտի կատարուին և հայ անունը նշանակ չպիտի դառնայ օտարներու առջեւ։

—Որո՞նք են պատասխանատուները։

—Սխալ կերպ դաստիարակողներն են։

Սիրվարդ

ԳՐԱԿԱՆՈՒԹԻՒՆ

«ԽԱՆԴԸ»

Հասարակութեան վերնաշէնքում տեղ գրաւած տաղանդներ՝ ու ձիրքերի տէր անձնաւորութեանց երբեմն միջամտուած է ցնցել ամբողջ գիտակից ու զգացող, փնտռող ու որոնող հասարակութեանը։

Հեռատես ու սուր դիտողութեամբ մարդկութեան այդ ընտրեալները, պատկերացնում ու գծագրում են մեր առաջ այն, որի մէջ և հետ մենք ապրում ենք, ապրում է հասարակութիւնը, մարդկութիւնը, ինչ որ չէ նկատում չէ տեսնում, որովհետև հասարակութիւնը իւր մեծամասնութեամբ ներկայացնում է մտաւոր ու հոգեկան միապաղաղ միջակութիւն յուզագրող մի զանգուած՝ անհեռատես ու դիտելու ընդունակութիւնից զուրկ, որին անհրաժեշտ է ցոյց տալ իրականութիւնը ու ցնցել։

Արցիբաշեւը այդ ընտրեալներից մէկն է, նրա գործը արժանի է ծափահարութեան։

Ներկայ տարուայ վերջացած թատրոնական սէզոնում նրա «Խանդը» խաղացուել է Մոսկուայում 32, իսկ Թիֆլիզում 12 անգամ։ Այդ գրուածքով զբաղուել է ռուս մամուլը։ Նա խորհրդածութիւնների ու քննադատութեանց նիւթ է տուել ականաւոր մտածողներին։

Նրա գրուածքի կիզակէտը կինն է, ապահով ու անփորձ, բայց գեղեցիկ կնոջ տիպը։ Անանց հասարակական, ընտանեկան Ֆիզիօնոմիայի ուսումնասիրութեամբ զբաղուել են շատերը։ Կինը իւր գեղեցկութեամբ ու [illegible] շրջապատող շոյող հանգամանքների ստացել է այդ գրուածքի մէջ ուժեղ ու իշխող բնաւորութիւն։ Արցիբաշեւի Ելենան տեսնում զգում է, որ իրեն շրջապատող բոլոր տղամարդիկ սիրահարուած են իր վրայ, դրաւում են իրենց, որ իր պատճառով նոքա կռւում են իրար հետ։ Եւ Ելենան իր անձնական հաճոյքի համար խաղում է բոլորի հետ, սիրաշահում է համարեա թէ բոլորին, երեւակայականացնում է բոլորի զգացմունքները։ Սակայն նա պոռնիկ չէ այդ բառի գռեհիկ իմաստով։ Նա չէ կապւում ոչ ոքի հետ։ Նա սեռական սիրով չէ սիրում իր շրջապատողներից և ոչ մէկին. անգամ կասկածի է ենթարկւում նրա այդ օրինակ սէրը դէպի իւր ամուսինը։ Այսպէս ուրեմն նա իշխում է ու թագաւորում։ Նա հրամայում է և նրա հրամանները կատարւում են. խոստանում են նրա համար անգամ կրակի մէջ ընկնել։ Չպէտք է մոռանալ որ նա իր մէջ ունի գրաւելու, յիմարացնելու ընդունակ կանացիութեան բոլոր գծերը։ Նա ձգում է բոլորին, շոյեցնում իր [illegible], խոնարհեցնում և ապա դէն շպրտում։ Դրանումն է կայանում նրա հաճոյքը, նրա հրճուանքը։ Հասկանալի է որ երբ կինն այսպէս է, ընտանիք բառի իսկական ու մաքուր մտքով գոյութիւն ունենալ չէ կարող։ Շատ բնական է որ այդպիսի բնաւորութեան ու վարմունքի տէր կինը տանջում է բոլոր իրեն շրջապատողներին, նուաստացնում նրանց՝ դէպի կեանքի ցեխը շպրտում և դժոխք դարձնում ընտանեկան ու ամուսնական կեանքը։ Սակայն շրջապատող այսպիսի հանգամանքները կռում և կոփում են նրա կամքի ուժը, ստեղծում են նրա մէջ ուժեղ անհատականութիւն, որը երբեմն պոռթկում ու երևան է գալիս ամուսնու հետ ունեցած խօսակցութեանց միջոցին։

Այսպէս է մեր առաջ արձանացած Ելենան, այդպէս է գծագրում ու գունաւորում հեղինակը արդի հասարակական կազմակերպութեան արդիւնք ու նրա մէջ ապրող, մաշուող, անփորձ, բայց գեղեցիկ կնոջ տիպը։

Այո, Ելենան իր նմաններով ապրում է մեր կեանքում, նա մեր դարու ծնունդն է. մեր դարու ուժեղ սակայն բացասական կնոջ տիպը։

Դա արդի հասարակական շերտաւորման արդիւնք, ապահով դասակարգի կեանքի իրական դրաման է, գծագրուած գունեղ գոյներով ու հմուտ վրձինով։

Դժուար թէ կասկածելի լինի, որ հեղինակը տաղանդաւոր կերպով ուսումնասիրել է իր Ելենային։ Նա տուել է մեզ իր իրական հերոսուհու իւրաքանչիւր ապրումը. իւրաքանչիւր ձգտումն ու ցանկութիւնը. ուժեղ կնոջ գործելակերպի իւրաքանչիւր նիւանսը։ Եւ սակայն Ելենան պատմական պատճառների անհրաժեշտութեամբ երբեմն թոյլ է, շողոքորթող ու կեղծող, որպէս [illegible] հասարակ կինը։

Մելիք

ԳԵՂԱՐՈՒԵՍՏ

Մարտ 29-ին, շաբաթ գիշեր, Ռոկանեանի հայ դիլետանտական խումբը Լիւլի թատերասրահում խաղաց Դրէյերի «Տառն և հօր տարիկաններ» դրաման 4 գործողութեամբ՝ Ալիխանեան ամուսինների բենեֆիսին։

Խաղը մեզ բնաւ ին չգոհացրեց։ Ռոկանեան (Վ.րինէր) շատ մեզ կիրթ գեղարուեստագէտ-նկարչի և երաժշտի տիպը։ Տ. Ալիխանեան (Աննա) յաջողեցրեց բուռն սիրող և սիրով առաջնորդող Աննայի պատկերը։ Տիկ. Վարդիթերը (Ան. Մարի) միանգամայն թոյլ էր իւր դերում։ Նրան միանգամայն պակասում է հոգեկան փոթորիկների և [illegible] արտայայտութեամբ։ Սաւն և [illegible] է իր դերում Թորոսեանը (Ձարէկման)։ Գոհացուցիչ էր բենեֆիցիանտ պ. Ալիխանեանը (Ֆրեդրիհ)։ Բենեֆիցիանտն ստացաւ նուէրներ։ Լուրջ պիեսան տապալուեց։ Հասարակութիւնը շատ քիչ էր և հազիւ 30 [illegible] ասես էր ծախուած։

Նման բախտի արժանացաւ Բերնշտէյնի «Բորյսէ» դրաման (3 գործողութեամբ) որ խաղացուեց Ղարդիւսով երեքշաբթի Ապրիլ 1-ին Ռոկանեանի բենեֆիսին։

Այդպիսի բարդ և զուտ հոգեբանական մարտունմներով լի մի դրամա չէր կարելի շատ և երկու օրում բեմ հանել։ Նախքան դերասանի խաղերը, մենք յուսում էինք ոգեւորուած յուշարարի բարձրաբարբառ արտասանութիւնը, որ գալիս եղծում էր խաղի ողջ տպաւորութիւնը։ Դքսուհին (տ. Վարդիթեր) կրում է մի խեղճ կար անողի զգեստ և վրան ոչինչ չկար, որ յիշեցնէր, թէ նա բարձր դասի մի կին էր։ Տ. Վարդիթերին խորհուրդ կտայինք խաղալ հեռու լինել դրամատիկ և [illegible] դերերից, որ բնաւ նրան չի յաջողւում։ Մասեանի Հ. Օսիպեան աւելի շուտ մի միջնադարեան ասկետ էր, քան հաւատ ներշնչող մի կաթոլիկ քահանայ։ Թորոսեան (Գիւլիեւ) հաղթական ընկել էր այդ դերում և երեւում էր, որ ժամանակ չէր ունեցել ամբողջացնելու իւր օրիգինալ տիպը։ Ալիխանեանը շատ [illegible] համակրելի Կրէմոնայի պատկերը։ Ռոկանեան (Տիբօ) միայն մի քանի վճռական վայրկեաններում յիշեցնում էր ու խոստանալ անսխալ Ֆրանսիացուն։ Խաղը ընդհանրապէս թոյլ էր։ Բենեֆիցիանտն ստացաւ նուէրներ։ Բազմութիւնը բաւարար էր։ «Խորայէլով» վերջացաւ Ռոկանեան խմբի ներկայացումների շարքը։ Դերասանները թէպէտ և միջակ ուժեր էին, բայց երեկոյ ընդհանուր խաղերում [illegible]։

Դիտող

ԹՂԹԱԿՑՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

8 Ապրիլ, Ուրմի

ԿՈՒԼՏՈՒՐԱԿԱՆ ԿԵԱՆՔԸ ՈՒՐՄԻՈՒՄ

(Սեփ. թղթակցից)

II

Աւելի ուրախալի երեւոյթ է տեղի ունեցել պարսիկների մէջ, որոնք գեղեցիկ միտք են յղացել, և իրենց մէջ հաւաքած կամաւոր նուէրներով կազմել են ազգասիրական ընկերութիւն, որը իրեն նպատակ է դրել վերջացնել մուրացկանութիւնը։ Փողոցներից ու բազարներից մէկիկ-մէկիկ հաւաքելով մուրացկաններին տեղաւորել են երկու ընդարձակ տներում, ուր սնունդ և կարգին խնամում են։ Առ այժմ նոր այսպէս ենք տեսնում, որովհետև պարսիկների մէջ ոչ մի բան երկարատեւ չի լինում, փորձել տեսել և համոզուել ենք այդ բանում, իցէ թէ յուսատեսութիւնս սխալ լինի այս անգամ։

Ամսոյս 5-ին մեծ շուքով քաղաքը տօնեց նոր դաստուրը Էթքաթ-էդ-Դովլէի, թէ նրա ժամանումը և թէ այս մի քանի օրուայ արած գործերը յիշեցնում շատ հին ժամանակուայ դատաւորներին։ Դիմաւորողները դուրս էին եկել քաղաքից մի վերստաչափ տարածութեան վրայ, իւրաքանչիւր դասակարգ առանձին իրենց դրօշակներով, իսկ կառքերով ու ձիերով դիմաւորողներին չափ չկար։ Պարսիկների ուսումնարանի աշակերտներից երեք դպրոցի աշակերտներ իրենց դրօշակներով ու ուսուցիչներով դիմաւորելու էին դուրս եկել։ Ամերիկացիների «Մարիֆաթ» ուսումնարանի աշակերտները որոնք խառն են՝ քրիստոնեաներ, պարսիկներ և հրէաներ և կաթոլիկ միսիայի աշակերտները քաղաքից երկու վերստաչափ հեռաւորութեան վրայ դիմաւորեցին, բայց ժամանակը ուշ լինելու պատճառով էֆենդին ոչ մէկին չարժանացրեց գովեստի խօսքերի։ Բոլոր ծառայողները և առհասարակ կառավարական ամբողջ կազմը բերել է իւր հետ Թաւրիզից, չմոռանալով նաև բերել մի հատ դահիճ։ Եկած օրից ժողովրդեան վրայ մեծ սարսափ է թողել, որովհետև ամենափոքր յանցանքի քիթը ծակել տալով պզտել է անցկացնում, թէև քչում վզին ձիաւորների յետևից քշել տալիս, զանազան նոր սիստեմով դանազգծել տալիք են, իսկ ինքը մի տեղ գնալուց ձիաւորների, թոփուգչիների, «չեաքչինդուրն, արամ փէշ-խդմէթն»* վերջ չկայ։ Բայց և դեռ ևս ոչ մի այնպէս աչքի ընկնող գործ չի արել։ Երևի շուտով մօտիկ ապագան ցոյց կը տայ։ Սպասենք և տեսնենք։

Մնջիկ

Ազնիւ բարեգործ պ. Խաչատուր Արզումանեանին

27 Մարտ, Աշխաբադ

Սրտի անհուն երախտագիտութեամբ կարդացի «Մշակ»-ի № 60 ից. Տ. [illegible] տողերը, որով ուրախութեամբ յայտնի էր [illegible] Ուրմիայ [illegible] Ցրօ-ընթերցարանի [illegible] թիւն ծախսը ամբողջովին հոգալու։

Նախ քան [illegible] որ Ձեր ազգօգուտ ձեռնարկումը [illegible] զում էք մի անմահ յիշատակ թողնել իւր Արզումանեանց [illegible] և ապագայ հայրենակցաց շրջանում։

Ազգի [illegible] մաղթում եմ Ձեզ յաջողութիւն Ձեր սրտագին նուիրատուութեան համար։

Հովիւ Սարգիս վրդ. [illegible]

ԼՈՒՐԵՐ

ԹԻՖԼԻՍ

Ստեփան խան Ենիգոլոբեանը նահանգապետին և Մ. Մոյիթոս ֆինանսների ընդհանուր քննիչին [illegible] թիւն արեց, որ հացի գինը [illegible]։ Նրանք այդ մասին [illegible] հաստատեցին և Մարտ 30-ից հացը ծախւում է կիրքը 2 գրով ոչ [illegible], իսկ 36 [illegible] պաշտօնեաների որոնք [illegible] առատութիւններից [illegible]։

◆ Ընդհ. նահանգապետի կողմից մի յանձնաժողովութիւն է կազմուած [illegible], որով պէտք է [illegible]։ Երևի [illegible] Կարգադրութիւն [illegible]։

◆ Լսում ենք, որ Թիֆլիսի [illegible] հրապարակ [illegible] հայ [illegible] կարծում ենք [illegible] մի խումբ [illegible] այդ գործը [illegible]։ Ժամանակ է, որ [illegible] ազգաբնակութիւնը [illegible] կազմակերպութեան [illegible]։

*) Բաշլու՛ք-կանգնէ՛ք, ճանապարհ տուէ՛ք։

◆ Զատկական արձակուրդները Արամեան դպրոցում սկսուեցին Մարտ 31-ից և կշարունակուեն մինչև Ապրիլ 15-ը

◆ Նորին սրբազնութիւն տէր Կարապետ Եպ.-ի «Կնիք Հաւատոյ» գրքից մի-մի օրինակ մեր միջոցով հեղինակի կողմից իբր նուէր՝ ղրկուեց Թեմականի և Լիլաւայի դպրոցներին, մի օրինակ էլ նուիրուած է Արամեան դպրոցի ծանկ. գրադարանին։

◆ Զատկական տօների պատճառով «Միտքի» յաջորդ համարը լոյս կտեսնի Ապրիլ 19-ին և կամ՝ թերևս աւելի ուշ, մինչև ստացուին Թեմ. տպարանի նոր տառերը: Հին տառերի մաշուած և անընթեռնելի լինելու պատճառով՝ մեր բաժանորդներից շատերը դժգոհ ու գանգատաւոր են։ Ժամանակ է որ Թեմ. խորհուրդը մտածէ մաքուր գործ տալու իր յաճախորդներին և չհեռացնէ նրանց իրենից։

◆ Թէհրանի գերազանցօրէն և ուխտեալ-սահմանադրական «Իրշադ» պարսկ. թերթը ամենահամակրական տողեր էր նուիրել մեր հրատարակած «Խորշիդ» թերթի մասին։ Թարգմանութիւնը յաջորդիւ:

◆ Տեղի ճզուլթեան պատճառով Բէկթաշով ամուսնի երի ներկայացման բեյէնզիան մնաց յաջորդ համարին։

◆ Փողովուրդը խիստ մեծ անբաւականութեամբ և գզգռուած խօսում է այն մութիւ, որ առաջ չարթու չորեքշաբթի օրը ներկայացում է տեղի ունեցել (Լիլաւում) և ազգ. իշխանութիւնը չի, արգելել այդ։ Ռուս սպաներից ևս անբաւականութեամբ խօսել են այդ առթիւ։

ՇՏԱՊՈՂԱԿԱՆ

◆ Ուրմիի մեր թղթակից Գայլ-Վահանը ցաւով հաղորդում է Հ. Լազարեանի հեռանալու մասին Ուրմիից Զատկից յետ, տեղական հասարակութեան ծախսերը հոգալ չկարողանալու և Էջմիածնի անձեռնտուութեան պատճառով, մինչ մի հովուի կարիքը հրամայական է Ուրմում։

АРМЯНСКІЙ ВОПРОСЪ ВЪ РОССІИ

—

Редакторъ популярной армянской газеты „Мшакъ" въ 66 номерѣ означенной газеты помѣстилъ по поводу лекціи, прочитанной 25-го марта въ Тифлисѣ русскимъ полковникомъ Плетневымъ, довольно интересную статью по отношенію къ армянскому вопросу съ точки зрѣнія взглядовъ, циркулирующихъ нынѣ въ русской періодической прессѣ. А. Аракелянъ принадлежитъ къ циклу тѣхъ индивидуумовъ, кои положительное рѣшеніе армянскаго вопроса ищутъ въ человѣколюбивыхъ побужденіяхъ русскаго правительства. Вотъ что пишетъ онъ относительно публичной лекціи вышеупомянутаго полковника.

«Лекція полковника Плетнева, хотя и не вводитъ въ армянскій вопросъ много новыхъ данныхъ или новаго освѣщенія, но имѣетъ весьма важное значеніе для армянскаго народа въ томъ отношеніи, что оффиціальная Россія и русское общественное мнѣніе, наконецъ, составили точно опредѣленное понятіе о сущности армянскаго вопроса, понимая, что армянскій вопросъ, собственно говоря, является русскимъ вопросомъ. Русская дипломатія нынѣ убѣждена, что не только интересы русскаго народа, но и совѣсть, требуютъ оказать покровительство исторической націи, которая не разъ выставила вереницу доказательствъ о своей искренней любви и преданности къ Россіи. Русская дипломатія, нѣкогда уклонившаяся отъ политики великаго преобразователя Россіи Петра Великаго и допустившая чтобы христіанскій армянскій народъ безъ пощады истребился не получивъ какой-бы то ни было помощи, въ настоящій моментъ чувствуетъ учиненную ей большую ошибку. Современная дипломатія уразумѣетъ, что необходимо искупить грѣхи своей предшественницы, грѣхи, кои являлись вопреки русской традиціонной политикѣ и жизненнымъ интересамъ Россіи.

Наступила эпоха, рѣшительный моментъ когда армянскіи народъ обязанъ или навсегда освободиться изъ-подъ лютаго турецкаго ига и пріобрѣсти себѣ человѣческія права, или же окончательно исчезнуть съ лица той земли, гдѣ онъ, въ теченіе тисячелѣтій, жилъ, орошая поверхность ея своей горячей кровью и своимъ потомъ.

Слѣдовательно, рѣшеніе армянскаго вопроса въ положительномъ смыслѣ является дѣйствіемъ человѣколюбивой совѣсти Россіи; къ этой-то совѣсти и громогласно обращается русскій профессоръ Плетневъ»

Лев. Кеворковъ

1-го Апрѣля 1914 г.
Тавризъ

ՊՕՍՏ-ԱՐԿՂ

Մարաղա—Արշ. Աղաբէգեանին—Բաժանորդագների հաշուին Ձեր փոխադրած 100 ղրանը ստացել ենք։ Խնդրում ենք հասցնել մնացեալներն էլ։ Շնորհակալութիւններ Ձեր ջանքերի համար։

Ուրմի, Աստառա, Արդաբիլ, Ղազվին, Էնզէլի, Թէհրան, Սալմաստ, Խոյ, Չոլֆա.—Մեր գործակալներին և բաժանորդներին. Փութացրէք, խնդրում ենք, Ձեր բաժնեգները: Սա 33-րդ համարն է լոյս տեսնում, արդէն 8-րդ ամիսն էլ անցել է արդէն և մենք ցարդ Ձեզանից ոչ է դրամ չենք ստացել: Մի՞թէ հնարաւոր է այս։ Այն տեղերում ուր պ. գործակալներըՃ՞ն հասնում դրամ ուղելու, խնդրում ենք բաժանորդները փութայ ինքը հասցնի իր 25-ական ղր. բաժնեգինը։ Արդեօ՞ք կգայ ժամանակ, երբ դժբաղդ հայ խմբագիրը հաւսը չկանչի իր պարտքի և ապառիկների համար։ Սպասում ենք պատասխանի, շտապէք։

Բէնդէրկեազ—Պօղոս Սարգսեանին.—Շնորհակալութեամբ ստացել ենք Ձեր բաժնեգին 25 ղրանը:

Ուրմի—Գայլ Վահանին.—Կեարդաբադի դպրոցի հաշուին ստացել ենք 5 ռուբլի և վաղուց էլ թերթ ղրկում ենք այնտեղ։

Թաւրիզ—Մեզ յայտարարութիւն տուողներին.—Խնդրում ենք առանց սակարկութեան մեզ հասցնել Ձեր պարտքերը: Ազդերի դրամները կանխիկ են և գները արդէն յայտնի։ Զարժէ այդ մասին բանից յիշեցնել և անգամ ամօթ է։

Խմբագիր-Հրատարակիչ՝
Ալ. Տէր-Վարդանեան
Տնօրէն՝ Միհրան Բաղդասարեան

ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ

Hamburg-American Line

ՈՎ ՑԱՆԿԱՆՈՒՄ Է ԱԺԱՆ ԱՐԺԷՔՈՎ ԵՒ ԲԱՐՄԱՐՈՒԹԵԱՄԲ

ԱՄԵՐԻԿԱ

գնալ, պէտք է գնայ ՀԱՄԲՈՒՐԳ-ԱՄԵՐԻԿԵԱՆ ԳԾԻ օվկիանոսային մեծ և շքեղ շոգենաւերով։ Ատրպատականից և Պարսկաստանի այլ կողմերից գնացողները դիմելու են խմբագրութեանս, որին յանձնուած է Համբուրգ-Ամերիկեան գծի Պարսկաստանի ընդհ. ագենտութեան և ուղարկուած են արդէն մեզ տոմսեր ճամբորդներին վաճառելու համար։ 30—7

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը
Ազգային Սոց. Դեմոկրատ ԴԱՇՆԱԿՑԻԿ պատկերազարդ օրաթերթի
Բաժնեգինը Պարսկաստանի համար 5 րուբլի։
Ապառիկ բաժանորդագրութիւն չկայ։
Տէր և տնօրէն Հմ. Արամեան
Հասցէ՝ Constantinople 125 P. Centrale. 25—6

Բացուած է 1914 թուի բաժանորդագրութիւնը
Թ. ՏԱՐԻ ՀՈՎԻՏ Թ. ՏԱՐԻ
Ազգային, Հասարակական, Գրական շաբաթաթերթի
Լոյս է տեսնում Կիրակի օրերը
Բաժանորդագրութիւնը արտասահմանում 12 ֆր.
Խմբագիր հրատարակիչ Եզնիկ Ա. ծնկ. Երզնկեան
Հասցէ՝ Rédaction du journ. arm. «Hovit» Tiflis (Caucase, Russie) 5—1

Շարունակւում է բաժանորդագրութիւնը
Թ. ՏԱՐԻ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴ ՀԱՅԱՍՏԱՆ Թ. ՏԱՐԻ
Քաղաքական, Հասարակական և Տնտեսական շաբաթաթերթի
(Ս. Դ. Հնչ. Կուսակցութեան Ամերիկեան շրջանակի Կեդրոնական օրգան)
Բաժանորդագինը արտասահմանում 14 ֆր.
Հասցէ՝ «Eritassard Hayastan» 449 P. O. Box Providence R. I. (U. S. A.)
Via Berlin

ԱԶԴ

Արքի տակում գտնուող մի մեծ, շքեղ և նորաշէն տուն 12 սենեակներով, ախոռ ու պարտէզով վարձու է տրւում, դիմել՝ Յարութիւն խան Աղամալեանին Ղալայում։

ANNONCE

Une grande et belle maison à 12 chambres avec écurie et jardin est à louer. S'adresser à Hartoun Khan Aghamalian bijoutier, Rue Amir-Bazar

Объявленіе

Отдается, находящаяся подъ Аркомъ, большая и роскошная квартира съ 12-ю комнатами и съ садикомъ.
Со справками обратиться Арутюнъ Хану Агамалянъ въ Калѣ

ՎԱՐՁՈՒ ՏՈՒՆ

Վարձու է տրւում Լիլաւայում Եախչալի փողոցում Անդրէ Յարութիւնեանի բակում ամբողջ բնակարան իր բոլոր յարմարութիւններով։
Պայմանների մասին դիմել ատամնաբոյժ Մ. Սահակեանին.

Ատրպատականի Հայոց Թեմական Տպարան